

بررسی وضعیت اعتبارات و شاخصهای توسعه بخش کشاورزی در استان خراسان

مجید یاسوری

کارشناس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی خراسان و دانشجوی دکتری جغرافیا - دانشگاه فردوسی مشهد

کشاورزی ایران با تنگناهای متعددی در زمینه‌های ساختاری، محیطی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری روبرو است. دولت همواره سعی دارد با تخصیص اعتبارات ملی و استانی در جهت بهبود وضعیت بخش کشاورزی و افزایش تولید گام بردارد. حال سؤال این است که آیا سیاست‌های دولت و بخصوص تخصیص اعتبارات در فصل کشاورزی متناسب با قابلیت‌های مناطق است؟ به منظور پاسخگویی به این سؤال ابتدا شاخصهای فصل کشاورزی در استان خراسان به تفکیک شهرستان جمع‌آوری گردید. سپس با استفاده از نرم افزارهای آماری و باروش ناکسونومی عددی و تحلیل عاملی به سنجش درجه توسعه یافتگی بخش کشاورزی در شهرستانهای استان اقدام شد. در مرحله بعد برای اینکه مشخص شود آیا تناسبی میان تخصیص اعتبارات و درجه توسعه یافتگی کشاورزی مناطق استان وجود دارد یا نه، به جمع‌آوری اطلاعات مربوط به اعتبارات فصل کشاورزی در برنامه‌های گذشته به تفکیک شهرستان اقدام گردید. هر چند در تحلیل تنگناهای بخش کشاورزی عوامل متعددی نظیر، قابلیت‌های طبیعی مناطق، مالکیت، نظام‌های بهره‌برداری، سیاست‌های صادرات و واردات محصولات کشاورزی، سیاست‌های اقتصاد بین‌الملل و مسائل فرهنگی و اجتماعی دیگر دخالت دارند اما نقش سیاست‌گذاری دولت و بخصوص تخصیص بهینه منابع می‌تواند در جهت تحولات ساختاری و کاهش تنگناها بسیار موثر باشد. نتایج این مقاله نشان می‌دهد که تخصیص منابع در فصل کشاورزی بصورت بهینه صورت نگرفته و این امر می‌تواند اثرات نامطلوب اقتصادی و اجتماعی همانند بروز نابرابریهای فضایی، مهاجرت، بیکاری، ضعف اقتصاد روستایی، منطقه‌ای و ملی را بدنبال داشته باشد.